

OEP

5. táblás gyakorlat
felsorolós programozási tételek I.

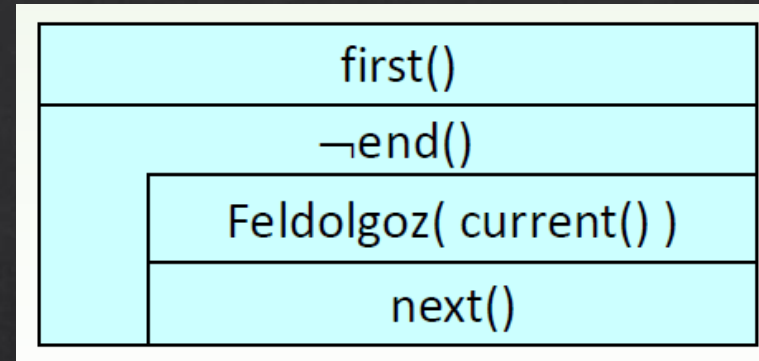
Tartalom

Ismétlés (3. és 4.
előadás)

Kaktuszos feladatok
(minták az alap
felsorolás tételek
alkalmazására)

Feltétel fennállásáig
tartó feldolgozás

Felsoroló (3. előadás)

- ❑ Egy gyűjtemény feldolgozásához szükségünk van a gyűjtemény felsorolására (bejárására).
- ❑ Erre a felsorolásra úgy tekinthetünk, mint a gyűjtemény elemeiből képzett **véges sorozatra**, amely az alábbi **műveletekkel** rendelkezik:
  - *first()* : rááll a sorozat első elemére, azaz elkezdi a felsorolást
  - *next()* : rááll a sorozat soron következő elemére, azaz folytatja a felsorolást
  - $l := \text{end()} (l:\mathbb{L})$: megmutatja, hogy a sorozat, azaz a felsorolás végére értünk-e
  - $e := \text{current()} (e:E)$: visszaadja a sorozat, a felsorolás aktuális elemét

Összegzés tétel felsorolóra

Összegezzük egy felsorolás elemeihez rendelt értékeket!

$$f : E \rightarrow H$$

$$+ : H \times H \rightarrow H$$

$$0 \in H \quad \text{baloldali neutrális elem}$$

$$A = (t: \text{enor}(E), s: H)$$

$$Ef = (t = t')$$

$$Uf = (s = \sum_{e \in t'} f(e))$$

A felsorolás végén $t = \langle \rangle$, azaz nem marad $t = t'$

$$s = \sum_{i=1..|t'|} f(t'_i)$$

speciális eset: feltételes összegzés

$$\sum_{\substack{e \in t' \\ \text{felt}(e)}} g(e) \text{ azaz } f(e) = \begin{cases} g(e) & \text{ha } \text{felt}(e) \\ 0 & \text{különben} \end{cases}$$

$s := 0$

$t.\text{first}()$

$\neg t.\text{end}()$

$s := s + f(t.\text{current}())$

$t.\text{next}()$

A felsorolás programozási tételket 3. előadás mutatja be!

Szekvenciális input-, output fájl (4. előadás)

Szekvenciális fájlok

- A **szekvenciális inputfájl** elnevezést olyan sorozatra értjük, amelynek mindig az első elemét lehet kiolvasni.
- Az olvasás egy $st, e, x := \text{read}(x)$ értékadás, amelyet az $st, e, x : \text{read}$ szimbólummal rövidítünk. Ebben
  - x : **infile(E)** a szekvenciális inputfájltra hivatkozó változó
  - e : **E** a fájl elejéről kiolvasott (leszakított) elemet tartalmazó változó
  - st : **Status**={abnorm, norm} az olvasás sikerességét jelző változó

- A **szekvenciális outputfájl** elnevezést egy olyan sorozatra használjuk, amelynek végéhez lehet új elemet hozzáírni, és kezdetben az $x := \langle \rangle$ értékadással üresre lehet állítani.
- Az írás egy $x := \text{write}(x, e)$ értékadás, amelyet az $x : \text{write}(e)$ jelöl majd:
  - x : **outfile(E)** a szekvenciális outputfájltra hivatkozó változó
  - e : **E** a fájl végéhez hozzáírt elem

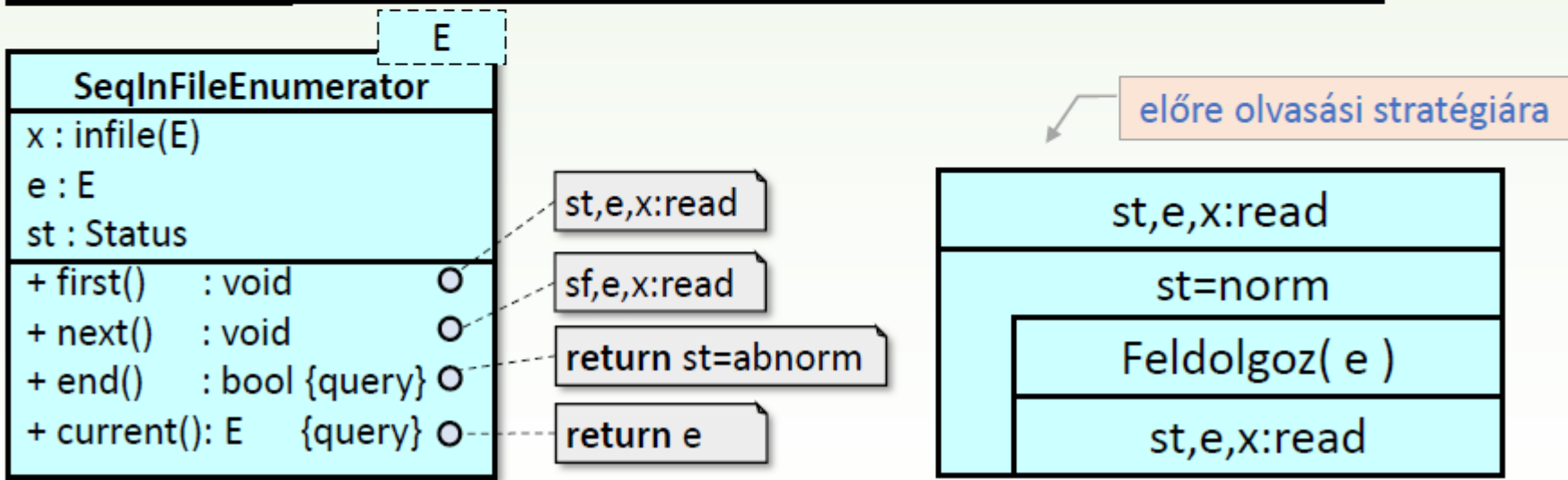
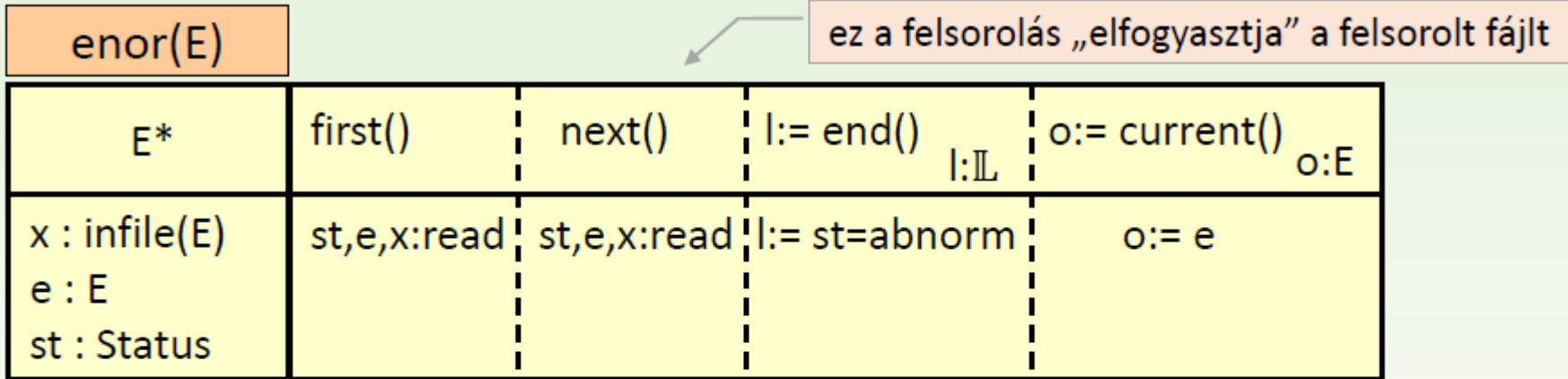
```
if x = <> then
    st := abnorm
else
    st := norm;
    e := x1;
    x := <x2, ..., x|x|>
endif
```

```
x := x ⊕ <e>
```


Szekvenciális input fájl felsorolója

E-beli értékeket tartalmazó szekvenciális inputfájl elemeinek felsorolása

Összegzés fájlkezeléshez

Általános összegzés

$A = (t:enor(E), s:H)$

$Ef = (t = t_0)$

$Uf = (s = \sum_{e \in t_0} f(e))$

$f : E \rightarrow H$
 $+: H \times H \rightarrow H$
 $0 \in H$

Fájlfeldolgozás

$A = (x:infile(E), y:outfile(F))$

$Ef = (x = x_0)$

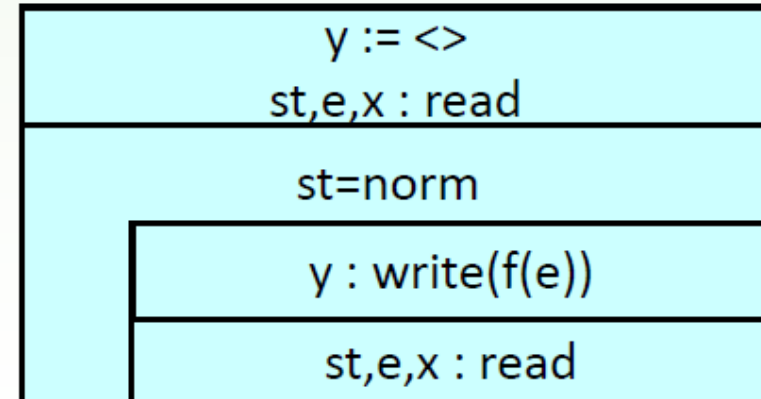
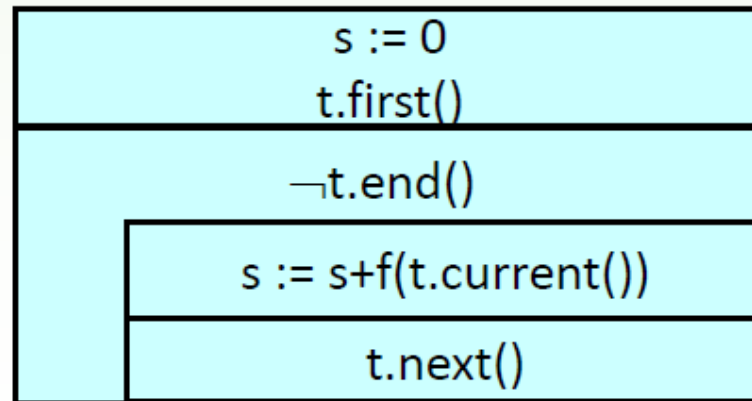
$Uf = (y = \bigoplus_{e \in x_0} f(e))$

$f : E \rightarrow F^*$
 $\bigoplus : F^* \times F^* \rightarrow F^*$
 $\langle \rangle \in F^*$ neutr. elem

Összegzés:

$t:enor(E) \sim x:infile(E)$
 $H, +, 0 \sim F^*, \bigoplus, \langle \rangle$
 $st, e, x : read$

előreolvasási technika

Összegzés

- ◇ Egy szekvenciális inputfájlban egyes kaktuszfajtákról ismerünk néhány adatot: név, őshaza, virágszín, méret.
- ◇ (a) Válogassuk ki egy szekvenciális outputfájlba a piros virágú kaktuszok neveit!

Összegzés

Feladat: Adott egy E -beli elemeket felsoroló t objektum és egy $f:E \rightarrow H$ függvény. A H halmaz elemein értelmezett egy baloldali nulla elemmel rendelkező művelet (nevezzük ezt összeadásnak és jelölje a $+$). Határozzuk meg a függvénynek a t elemeihez rendelt értékeinek összegét! (Üres felsorolás esetén az összeg értéke definíció szerint a nullelem: 0).

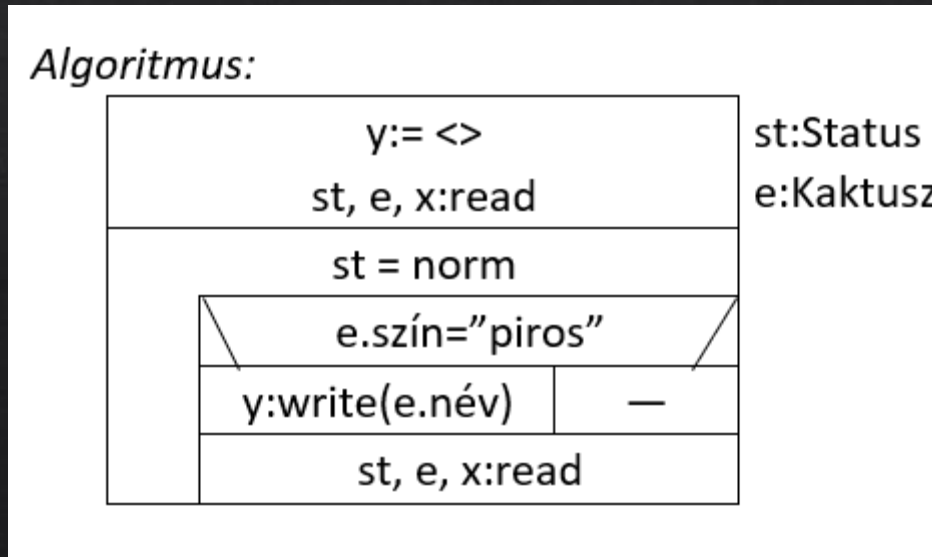
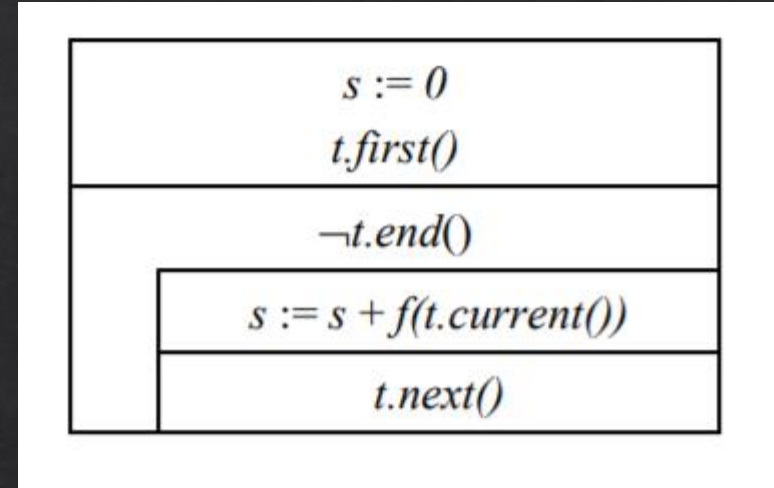
- ◇ Specifikáció:
- ◇ $A = (x:\text{infile}(\text{Kaktusz}), y:\text{outfile}(\mathbb{S}))$
Kaktusz = rec(név: $\mathbb{S}$, szín: $\mathbb{S}$, ő: $\mathbb{S}$, méret: $\mathbb{N}$)
- ◇ $Ef = (x = x_0)$
- ◇ $Uf = (y = \bigoplus_{e \in x_0} \langle e.\text{név} \rangle)$
e.szín = "piros"

Specifikáció:

$$\begin{aligned} A &= (t:\text{enor}(E), s:H) \\ Ef &= (t=t') \\ Uf &= (s = \sum_{e \in t'} f(e)) \end{aligned}$$

- ◇ Visszavezetés:
- ◇ Összegzés (kiválogatás)
- ◇ $t:enor(E) \sim x:infile(Kaktusz) \quad (st, e, x:read)$
- ◇ $f(e) \sim \langle e.név \rangle$ ha $e.szín = \text{"piros"}$
- ◇ $s \sim y$
- ◇ $H, +, 0 \sim S^*, \oplus, \langle \rangle$

Tesztelési stratégiák

❑ **Fekete doboz:** a feladat (specifikációja) alapján felírt tesztesetek.

- az előfeltételt megszegő ún. érvénytelen tesztesetek
- az utófeltétel eseteinek vizsgálata
- ...

❑ **Fehér doboz:** a kód alapján felírt tesztesetek.

- algoritmus minden utasításának kipróbálása
- algoritmus minden vezérlési csomópontjának (elágazás, ciklus) kipróbálása
- ...

❑ **Szürke doboz:** végrehajtható specifikáció által előre vetített algoritmus működését ellenőrző tesztesetek.

- Ha ez a végrehajtható specifikáció algoritmus mintákra utal, akkor az **algoritmus minták szokásos teszteseteit** kell vizsgálni.

Tesztelés
3. előadás

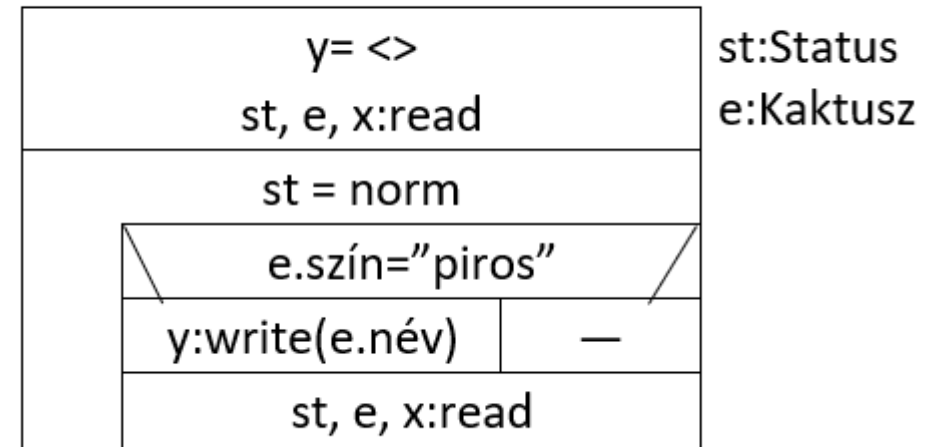
Algoritmus minták tesztesei

- ❑ Felsoroló szerint (mindegyik algoritmus minta esetén)
  - eltérő *hosszúságú* felsorolások: nulla, egy illetve hosszabb felsorolásokra is kipróbájuk az algoritmust
  - Felsorolás *kezdete* és *vége*: feldolgozza-e az algoritmus a felsorolás *első* ill. *utolsó* elemét
- ❑ Funkció szerint (algoritmus mintánként eltérő)
  - összegzés: felsorolás hosszának *skálázása*
  - keresés, számlálás: *van vagy nincs* keresett tulajdonságú elem
  - max. kiv.: *egyetlen*, illetve *több* azonos maximális érték
  - felt. max. ker.: - *van vagy nincs* keresett tulajdonságú elem
    - feltételt kielégítő *egyetlen*, illetve *több* azonos maximális érték
    - a *legnagyobb értékű elem nem* elégíti ki a feltételt
- ❑ A $felt(e)$ és $f(e)$ kifejezések kiszámolásánál használt műveletek sajátosságai.

Tesztelési terv a feladathoz

- ◆ Felsorolás hossza szerint:
  - ◆ 0,1,2,több
- ◆ Feldolgozza-e az elsőt/utolsót:
  - ◆ Első kaktusz piros virágú /nem piros virágú
  - ◆ Utolsó kaktusz piros virágú / nem piros virágú
- ◆ Mind piros
- ◆ Egyik sem piros
- ◆ Vegyesen piros/nem piros

Algoritmus:

Számlálás

- ◇ Egy szekvenciális inputfájlban egyes kaktuszfajtákról ismerünk néhány adatot: név, őshaza, virágszín, méret.
- ◇ (b) Számoljuk meg a piros virágú kaktuszokat!

Számlálás

Feladat: Adott egy E -beli elemeket felsoroló t objektum és egy $felt:E \rightarrow \mathbb{L}$ feltétel. A felsoroló objektum hány elemére teljesül a feltétel?

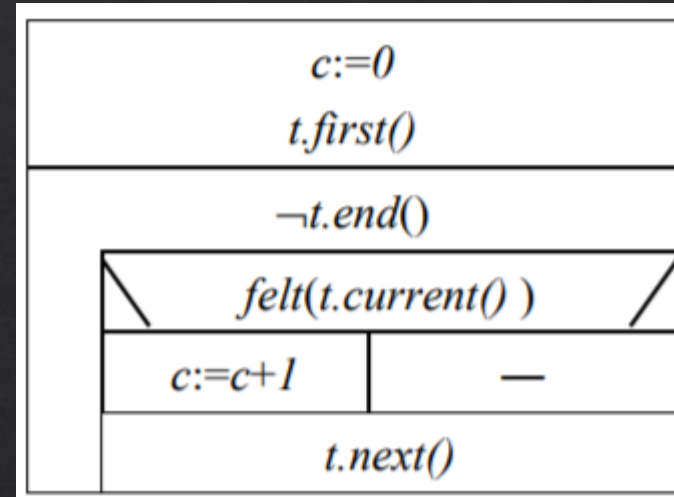
- ◇ Specifikáció:
- ◇ $A = (x:\text{infile}(\text{Kaktusz}), \text{db}:\mathbb{N})$
 $\text{Kaktusz} = \text{rec}(\text{név}:\mathbb{S}, \text{szín}:\mathbb{S}, \text{ős}:\mathbb{S}, \text{méret}:\mathbb{N})$
- ◇ $Ef = (x = x_0)$
- ◇ $Uf = (\text{db} = \sum_{e \in x_0} 1)$
e.szín="piros"

Specifikáció:

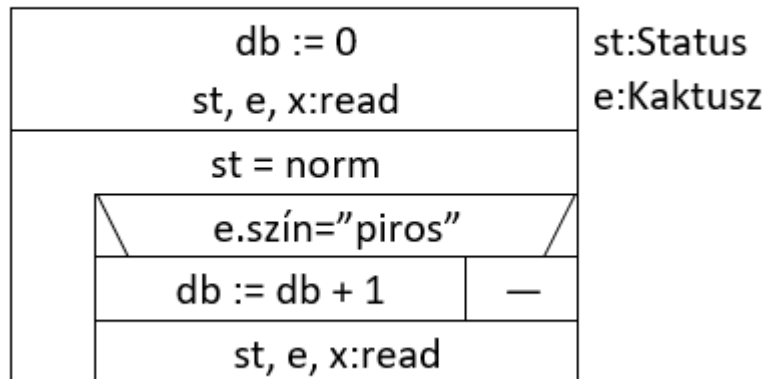
$$\begin{aligned} A &= (t:\text{enor}(E), c:\mathbb{N}) \\ Ef &= (t = t') \\ Uf &= (c = \sum_{e \in t'} 1) \\ &\quad \text{felt}(e) \end{aligned}$$

- ◇ Visszavezetés:
- ◇ Számlálás
- ◇ $t:enor(E) \sim x:infile(Kaktusz) (st,e,x:read)$
- ◇ $felt(e) \sim e.szín="piros"$
- ◇ $c \sim db$

Algoritmus:

- ◇ Tesztelés:
- ◇ Felsorolás hossza szerint:
  - ◇ 0,1,2,több
- ◇ Feldolgozza-e az elsőt/utolsót:
  - ◇ Első katusz piros virágú /nem piros virágú
  - ◇ Utolsó kaktusz piros virágú / nem piros virágú
- ◇ Mind piros
- ◇ Egyik sem piros
- ◇ Vegyesen piros/nem piros

Optimista eldöntés

- ◊ Egy szekvenciális inputfájlban egyes kaktuszfajtákról ismerünk néhány adatot: név, őshaza, virágszín, méret.
- ◊ (c) Igaz-e, hogy minden kaktusz virága piros?
- ◊ **Lineáris keresés:**
Feladat: Adott egy E -beli elemeket felsoroló t objektum és egy $\text{felt}:E \rightarrow \mathbb{L}$ feltétel. Keressük a t bejárása során az első olyan elemi értéket, amely kielégíti a $\text{felt}:E \rightarrow \mathbb{L}$ feltételt
- ◊ **Optimista eldöntés:**
Feladat: Adott egy E -beli elemeket felsoroló t objektum és egy $\text{felt}:E \rightarrow \mathbb{L}$ feltétel. A felsoroló minden elemére igazat ad a feltétel?
- ◊ Specifikáció:
  - ◊ $A = (x:\text{infile}(\text{Kaktusz}), l:\mathbb{L})$
 $\text{Kaktusz} = \text{rec}(\text{név}:\mathbb{S}, \text{szín}:\mathbb{S}, \text{ős}:\mathbb{S}, \text{méret}:\mathbb{N})$
  - ◊ $E_f = (x = x_0)$
  - ◊ $U_f = (1, (\text{st}, e, x) = \forall \text{SEARCH}_{e \in x_0} e.\text{szín} = \text{''piros''})$

Specifikáció:

$A = (t:\text{enor}(E), l:\mathbb{L}, \text{elem}:E)$

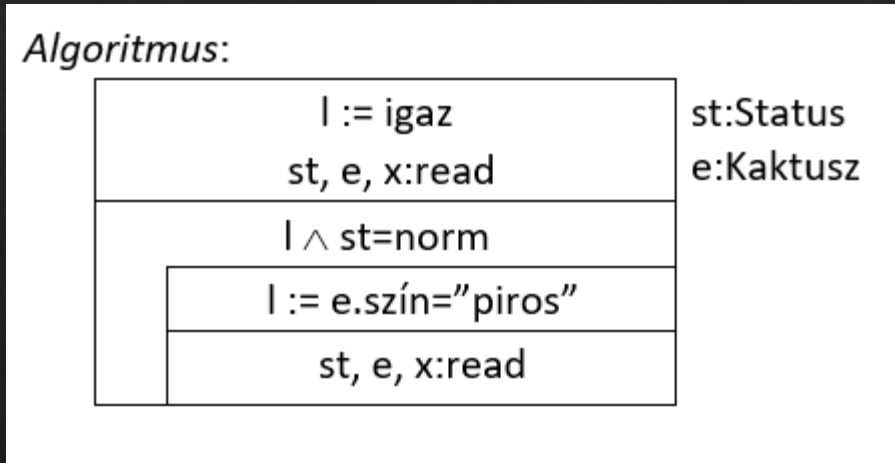
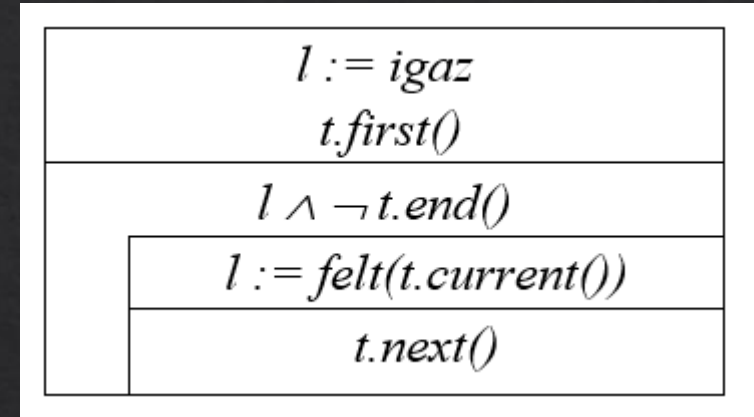
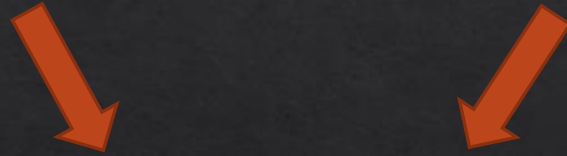
$E_f = (t = t')$

$U_f = (l, \text{elem}, t =$

$\forall \text{SEARCH}_{e \in t} \text{felt}(e))$

Eldöntés esetén „elem” elhagyható.

- ◇ Visszavezetés:
- ◇ Opt.lin.ker
- ◇ $t:enor(E) \sim x:infile(Kaktusz) (st,e,x:read)$
- ◇ $felt(e) \sim e.szín="piros"$

- ◇ Tesztelés:
- ◇ Felsorolás hossza szerint:
  - ◇ 0,1,2,több (mind piros)
- ◇ Feldolgozza-e az elsőt/utolsót:
  - ◇ Első nem piros virágú, többi piros
  - ◇ Utolsó nem piros virágú, többi piros
- ◇ Egyik sem piros
- ◇ Vegyesen piros/nem piros

Több összegzés

- ◊ Egy szekvenciális inputfájlban egyes kaktuszfajtákról ismerünk néhány adatot: név, őshaza, virágszín, méret.
- ◊ (d) Válogassuk ki egy szekvenciális outputfájlba a piros virágú kaktuszok, egy másikba a mexikói őshazájú kaktuszok neveit!
- ◊ Specifikáció:
- ◊ $A = (x:\text{infile}(\text{Kaktusz}), y, z :\text{outfile}(\mathbb{S}))$
 $\text{Kaktusz} = \text{rec}(\text{név}:\mathbb{S}, \text{szín}:\mathbb{S}, \text{ős}:\mathbb{S}, \text{méret}:\mathbb{N})$
- ◊ $Ef = (x = x_0)$
- ◊ $Uf = (y = \bigoplus_{e \in x_0} \langle e.\text{név} \rangle \wedge z = \bigoplus_{e \in x_0} \langle e.\text{név} \rangle)$
 $e.\text{szín} = \text{''piros''} \quad e.\text{ős} = \text{''Mexikó''}$

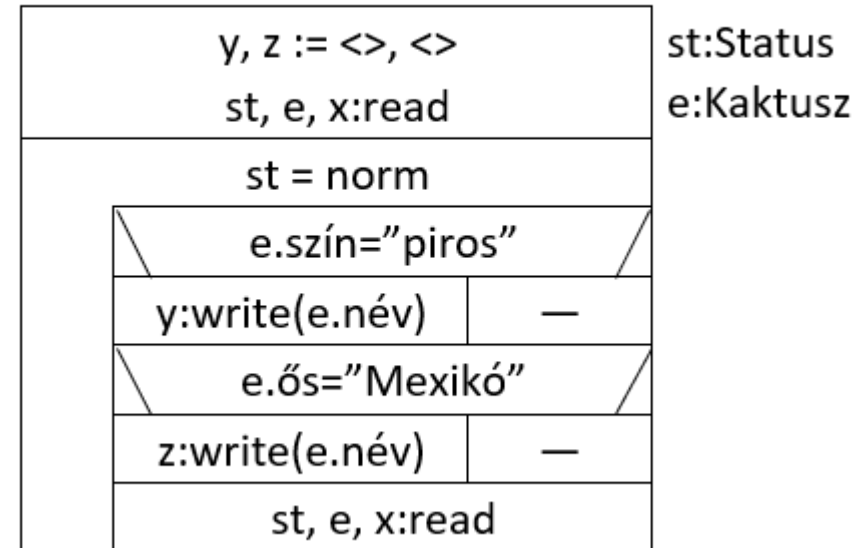
A felsorolót egyszer tudjuk használni. Mi lesz a visszavezetés?

- ◊ Egyszerűbb megoldás:
két egyszerű összegzés (párhuzamosítjuk, azaz összevonjuk egy ciklusba)
- ◊ „Igazi” megoldás:
speciális „dupla összegző” f() függvény
- ◊ $t:enor(E) \sim x:infile(Kaktusz) \quad (st,e,x:read)$
- ◊ $f_1(e) \sim \langle e.név \rangle$ ha $e.szín="piros"$
- ◊ $f_2(e) \sim \langle e.név \rangle$ ha $e.ős="Mexikó"$
- ◊ $s \sim y, z$
- ◊ $H, +, 0 \sim \mathbb{S}^*, \oplus, \langle \rangle$

Kvíz2

Algoritmus:

Feltételes maximum keresés

- ◇ Egy szekvenciális inputfájlban egyes kaktuszfajtákról ismerünk néhány adatot: név, őshaza, virágszín, méret.
- ◇ (e) Melyik a legnagyobb piros virágú kaktusz neve?

Feltételes maximumkeresés

Feladat: Adott egy E -beli elemeket felsoroló t objektum, egy $felt:E \rightarrow \mathbb{L}$ feltétel és egy $f:E \rightarrow H$ függvény. A H halmazon definiáltunk egy teljes rendezési relációt. Határozzuk meg t azon elemeihez rendelt f szerinti értékek között a legnagyobbat, amelyek kielégítik a $felt$ feltételt.

Specifikáció:

$$A = (t:enor(E), l:\mathbb{L}, max:H, elem:E)$$

$$Ef = (t=t')$$

$$Uf = ((l, max, elem) = \underset{felt(e)}{MAX}_{e \in t} f(e))$$

- ◇ Specifikáció:
- ◇ $A = (x:infile(\text{Kaktusz}), l:\mathbb{L}, név:\mathbb{S}) \quad \text{Kaktusz} = \text{rec}(név:\mathbb{S}, \text{szín}:\mathbb{S}, \text{ős}:\mathbb{S}, \text{méret}:\mathbb{N})$
- ◇ $Ef = (x=x_0)$
- ◇ $Uf = ((l, max, elem) = \underset{e.szín="piros"}{MAX}_{e \in x_0} e.méret \wedge 1 \rightarrow név = elem.név) \quad max:\mathbb{Z}, elem:\text{Kaktusz}$

- ◇ Visszavezetés:
- ◇ Felt.max.ker
- ◇ $t:enor(E) \sim x:infile(Kaktusz) \quad (st,e,x:read)$
- ◇ $f(e) \sim e.méret$
- ◇ $felt(e) \sim e.szín="piros"$
- ◇ $H, > \sim \mathbb{N}, >$

$l := hamis; t.first()$		
$\neg t.end()$		
$\neg felt(t.current())$	$felt(t.current()) \wedge l$	$felt(t.current()) \wedge \neg l$
SKIP	$f(t.current()) > max$	$l, max, elem :=$
	$max, elem :=$ $f(t.current()), t.current()$	igaz, $f(t.current()), t.current()$
$t.next()$		

Algoritmus:

Elég a legkisebb kaktusz helyett (elem) annak nevét (név) nyilvántartani.

$l := hamis$			$st: Status$
$st, e, x: read$			
$st = norm$			
$e.szín \neq "piros"$	$e.szín = "piros" \wedge l$	$e.szín = "piros" \wedge \neg l$	$e: Kaktusz$
—	$e.méret > max$	$l, max, név :=$	
	$max, név :=$ $e.méret, e.név$	igaz, $e.méret, e.név$	
$st, e, x: read$			

Megjegyzés: A specifikáció szerint egy extra elágazás is kell a név változó értékének megadásához, de itt ezt beépült a feltételes maximum keresés ciklusába.

Szürke doboz tesztelés terve

- ◇ Felsoroló hossza szerint:
  - ◇ 0 hosszú → nincs
  - ◇ 1 hosszú → van / nincs
  - ◇ több hosszú:
    - ◇ Elején van egy piros
    - ◇ Végén van egy piros
- ◇ Tétel esetei (több hosszú):
  - ◇ Nincs piros
  - ◇ Több piros, első a legnagyobb
  - ◇ Több piros, utolsó a legnagyobb
  - ◇ Több piros, belső a legnagyobb
  - ◇ Több piros mind egyforma nagy
  - ◇ Abszolút legnagyobb piros/nem piros

Kvíz3

Feltétel fennállásáig tartó felsorolás

- ◊ Adott egy egész számokat tartalmazó szekvenciális inputfájl.
- ◊ (a) Hány páros szám előzi meg benne az első negatív számot?
- ◊ $\langle 1\ 3\ 4\ 2\ 7\ -1\ 2\ -2\ \dots \rangle$
- ◊ $\langle 1\ 3\ 5\ -1\ 2\ -2\ \dots \rangle$
- ◊ $\langle -1\ 2\ -2\ \dots \rangle$
- ◊ $\langle 1\ 3\ 4\ 2\ 7\ 2 \rangle$
- ◊ $\langle -1 \rangle$
- ◊ $\langle \rangle$

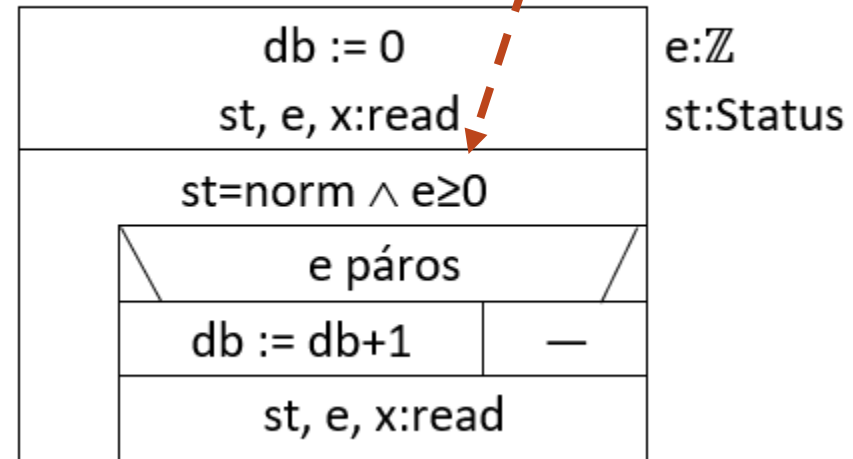
- Nem akarjuk a fájlt végig olvasni! Az első negatív szám megjelenésénél leállhatunk.
- A felsorolót csak egy adott feltétel fennállásáig (amíg szám nem negatív) használjuk!

- ◇ *Specifikáció:*
- ◇ $A = (x:\text{infile}(\mathbb{Z}), \text{db}:\mathbb{N})$
- ◇ $Ef = (x=x_0)$
- ◇ $Uf = (\text{db} = \sum_{\substack{e \in X_0 \\ e \text{ páros}}}^{e \geq 0} 1)$
- ◇ *Számlálás, feltétel fennállásáig*
- ◇ $t:\text{enor}(E) \sim x:\text{infile}(\mathbb{Z}) \quad (\text{st}, e, x:\text{read})$
amíg: $e \geq 0$
- ◇ $\text{felt}(e) \sim e \text{ páros}$
- ◇ $c \sim \text{db}$

A specifikációban a programozási tétel kulcsszava (Σ) feletti extra feltétel jelzi, hogy meddig tartson a felsorolás.

Algoritmus:

Más tételek esetén is alkalmazható, amelyek a felsoroló végéig dolgozzák fel az elemeket:

- Összegzés
- Feltételes maximum keresés
- Maximum kiválasztás (nem lehet üres a feltételig felsorolt elemek halmaza)